

УДК 347.631

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2019.33.162066>

В. І. Труба, канд. юрид. наук, професор, Заслужений юрист України
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Декан економіко-правового факультету
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ДІТЕЙ НА УТРИМАННЯ: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА

У статті досліджено особливості деяких новел сімейного законодавства України в частині посилення захисту права дитини на належне утримання. Зокрема, мова йде про більш суворі правила дотримання батьками обов'язку з утримання дитини шляхом встановлення приписів, що обмежують право батьків на вирішення питання про виїзд дитини за кордон. На думку автора, зазначені зміни сприятимуть більш оптимальному виконанню батьками своїх обов'язків з утримання дітей. Проаналізовано судову практику щодо оцінки обставин, які враховуються судом при визначенні розміру аліментів, при вирішенні питання про їх зміну у разі необхідності участі батьків у додаткових витратах на дитину.

Ключові слова: утримання дитини; аліменти; додаткові витрати на дитину; права та обов'язки батьків; позбавлення батьківських прав.

Постановка проблеми. Кожна дитина потребує фінансової та емоційної підтримки батьків. Навіть коли батьки не живуть разом, важливо, щоб їх зусилля були направлені на підтримку своєї дитини. Підтримка матеріального характеру може відбуватися по-різному – щомісячною сплатою аліментів, періодичною оплатою витрат медичного обслуговування, освітніх послуг та інших навчальних витрат тощо. Розмір аліментів може модифікуватися залежно від обставин сім'ї, в якій проживає дитина, а також фінансового стану особи, яка сплачує аліменти. Це, зокрема, фактичний дохід або можливість отримання доходу батьків, перевірена вартість медичних витрат, перевірені витрати на догляд за дитиною, будь-яке інше питання, яке, на думку батьків, стосується змін щодо зобов'язання стосовно підтримки дитини. На жаль, не всі з батьків добровільно виконують свій обов'язок із надання утримання дитині, і до змін, внесених у СК України у 2018 р., законодавство майже не містило важелів примусу батьків до виконання згаданого обов'язку.

З реформування окремих норм сімейного законодавства, що врегульовує правовідносини з утримання дітей, виникла необхідність в перегляді усталених поглядів на здійснення права і реалізацію обов'язку батьків надавати дітям утримання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед останніх монографічних публікацій, присвячених правовим питанням стягнення аліментів на утримання дитини, слід назвати роботи О. О. Дерій, метою якої визначено вироблення обґрунтованого науково-практичного підходу до вирішення проблем у сфері регламентації аліментних прав та обов'язків як нотаріусом, так і судом, а також забезпечення їх належного як добровільного, так і примусового виконання державною виконавчою службою [9] та Т. С. Андрущенко, метою якої названо розробка теоретичних засад процедури нотаріального посвідчення аліментного договору як інструмента правового регулювання відповідних сімейних правовідносин [6].

Метою статті є викладення результатів аналізу останніх змін законодавства України, що визначає право дитини на утримання, формування рекомендацій щодо його практичного застосування, постановки проблеми для теоретичного перегляду усталених поглядів на поняття сімейно-правових санкцій.

Виклад основного матеріалу. До сьогодні точаться спори щодо змісту понять «утримання дитини», «аліменти на дитину», «аліментне зобов'язання». Так, З. В. Ромовська, визначає, що «аліментне зобов'язання – це не тільки обов'язок однієї сторо-

ни. Це насамперед правовідносини, в яких обов'язку однієї сторони кореспондує право іншої. Аліментні зобов'язання можуть бути визначені як правовідносини, в яких одна сторона зобов'язана за наявності умов, передбачених законом, утримувати іншу сторону – члена своєї сім'ї чи родича, а остання може вимагати виконання даного обов'язку» [10, с. 74]. Так, праву дитини на утримання кореспондує обов'язок батьків утримувати її.

Науковцями відзначається, що законодавець не розрізняє поняття «утримання» та «аліменти» і застосовує їх як синоніми (ст. ст. 75, 78 СК України). Так, Л. В. Афанасьева пропонує розглядати аліменти як матеріальну допомогу, що надається в силу закону подружжю, дітям, родичам, своякам, фактичним вихователям (вихованцям). Ця допомога може надаватись як у добровільному, так і в примусовому порядку [7, с. 5]. А Л. В. Сапейко висловлено припущення, що «Підвищення рівня соціального захисту громадян має вплинути на поступове скасування інституту аліментних зобов'язань інших членів сім'ї» [11, с. 57].

Витрати на утримання та виховання дитини зазвичай визначаються за формулою, яка складається з основних видів витрат, таких, як харчування, житло та одяг. Однак фактичні витрати на родину можуть відрізнитися від багатьох факторів, від потреб конкретної сім'ї, стану здоров'я того з батьків, з ким проживає дитина, і стану здоров'я дитини. Часто «витрати на дитину» можна віднести до оціночних понять. Наприклад, змінюється розмір комунальних платежів, вартість оренди житла, яке винаймає той з батьків, з ким проживає дитина, однак розмір аліментів залишається незмінним. В іншому випадку квартира, де проживає один з батьків і дитина (діти), може здаватися надмірно маленькою, і в цьому випадку сім'я переїжджає більшого помешкання за більш високими цінами. Всі ці обставини можуть впливати на розмір аліментів, то ж батьки за домовленістю між собою, або за рішенням суду можуть змінити розмір аліментів. Для застосування сімейно-правових санкцій існують досить широкі межі суддівського розсуду, при цьому суд має виходити з необхідності захисту інтересів дітей. Так, якщо зміна розміру аліментів відбувається у судовому засіданні, то суд, відповідно до ст. 182-184, 192 та інших статей СК України, має оцінювати всі обставини, перш ніж прийняти рішення про призначення або зміну аліментів. Обов'язки з утримання дітей закон однаково покладає на обох батьків, але їх внесок в зміст цього поняття в різні періоди життя може бути нерівним.

03 липня 2018 р. було прийнято Закон України № 2475-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання», який набрав чинності 28 серпня 2018 р. (далі – Закон України № 2475-VII) [3], яким внесено зміни до низки законодавчих актів. Метою цього Закону визначено: створення економічних передумов для подальшого вдосконалення механізму забезпечення конституційного права дітей на достатній життєвий рівень та покращення матеріального забезпечення дітей у випадках, якщо батьки не дійшли згоди щодо способу утримання дітей і такий спосіб утримання дітей вирішується судом.

Передумовою прийняття цього закону стала безпрецедентна кількість невиконаних судових рішень за позовами про стягнення аліментів, а також рішень про надання дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України. У пояснювальній записці до Закону України № 2475-VII зазначено, що станом на 1 вересня 2017 року існує 539 тис. виконавчих документів про стягнення аліментів.

Батьки-боржники, які безпідставно не сплачують аліменти, які зловживають правом батьків і чинять перешкоди у виїзді дитини за кордон з метою відпочинку, навчання, участі у змаганнях тощо, чинять протиправно, не виконують або виконують неналежно покладені на них обов'язки і зловживають своїми правами. Адже протиправність поведінки в сімейному праві може виявлятися також і в здійсненні сімейних прав всупереч їх призначенню, на шкоду дитині. Ефективним засобом впливу на неналежне виконання сімейно-правових обов'язків батьків є заходи юридичної відповідальності, передбачені законодавством.

Згаданим вище законом змінено ч. 5 ст. 157 «Вирішення батьками питань щодо виховання дитини» СК України саме в частині санкцій, що застосовуються до недобросовісних батьків. Причому ця частина статті з'явилась у Кодексі менше року тому (відповідно до Закону № 2234-VIII від 07.12.2017 [2]) і вже зазнала змін. Наведемо її.

«Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, крім того з батьків, до якого застосовуються заходи примусового виконання рішення про встановлення побачення з дитиною та про усунення перешкод у побаченні з дитиною, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк, що не перевищує одного місяця, з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, та у разі, якщо йому відомо місце проживання іншого з батьків, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, інформує його шляхом надсилання рекомендованого листа про тимчасовий виїзд дитини за межі України, мету виїзду, державу прямування та відповідний часовий проміжок перебування у цій державі.

Той із батьків, з яким за рішенням суду визначено або висновком органів опіки та піклування підтверджено місце проживання дитини, самостійно вирішує питання тимчасового виїзду за межі України на строк до одного місяця та більше з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, у разі:

1) наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів;

2) наявності заборгованості зі сплати аліментів, підтвердженої довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за три місяці, якщо аліменти сплачуються на утримання дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала тяжкі травми, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу в порядку та за формою, встановленими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, який не ухиляється та належно виконує батьківські обов'язки, не має заборгованості зі сплати аліментів, звертається рекомендованим листом із повідомленням про вручення до того з батьків, з яким проживає дитина, за наданням згоди на виїзд дитини за межі України з метою лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі в складі організованої групи дітей.

У разі ненадання тим із батьків, з яким проживає дитина, нотаріально посвідченої згоди на виїзд дитини за кордон із зазначеною метою, у десятиденний строк з моменту повідомлення про вручення рекомендованого листа, той із батьків, хто проживає окремо від дитини та у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів, має право звернутися до суду із заявою про надання дозволу на виїзд дитини за кордон без згоди другого з батьків.

Довідка про наявність заборгованості зі сплати аліментів видається органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем у порядку, встановленому законом» [8].

Як бачимо, тому з батьків, з ким проживає дитина, надано право самостійно вирішувати питання тимчасового виїзду за межі України на строк до одного місяця та більше при таких умовах:

1) наявність у другого з батьків заборгованості зі сплати аліментів, якщо її сукупний розмір перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці (підтверджується довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів);

2) наявність у другого з батьків заборгованості зі сплати аліментів, якщо її сукупний розмір перевищує суму відповідних платежів за три місяці, якщо аліменти сплачуються на утримання дитини, яка хворіє на низку серйозних захворювань, та дитини з інвалідністю (підтверджується довідкою про наявність заборгованості зі сплати аліментів) [2].

Водночас, право батьків-боржників вирішувати питання про пересування дитини в межах країни і поза її межами обмежується. Вже майже рік норма ч. 5 ст. 157 СК України застосовується судами і непокоїть боржників зі сплати аліментів, тих, хто використовує своє право на надання згоди на виїзд дитини за кордон, як елемент шантажу на другого з батьків тощо.

Загалом санкції сімейного права сконструйовані таким чином, що мають на меті захист дитини, а не відповідальність батьків. Вони спонукають недобросовісних батьків виконувати свої обов'язки і обмежують їх у зловживанні їхніми правами. У всіх випадках, коли вирішуються спори щодо дітей, застосування тих чи інших санкцій обумовлюється насамперед інтересами дітей і не є просто наслідком формального порушення правових норм. Водночас виконання приписів ч. 5 ст. 157 СК України забезпечується не тільки заходами захисту порушеного права дитини, а й адміністративно-правовими заходами, які полягають у певному обмеженні прав батьків-боржників і примусовому виконанні ними батьківських обов'язків. Аналізована норма є яскравим прикладом тези про те, що правові санкції слід поділяти на заходи юридичної відповідальності і заходи захисту.

Заборгованість за аліментами тягне для боржника несприятливі наслідки. Так, ст. 9 Закону України № 2475-VII передбачає внесення інформації про осіб, які мають заборгованість за аліментами в Єдиний реєстр боржників – «систематизовану базу даних про боржників, що є складовою автоматизованої системи виконавчого провадження та ведеться з метою оприлюднення в режимі реального часу інформації про невиконані майнові зобов'язання боржників та запобігання відчуженню боржниками майна. Відомості про боржників, включені до Єдиного реєстру боржників, є відкритими та розміщуються на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України» [1]. Станом на 25 березня 2019 р. кількість записів в реєстрі в категорії «Заборгованість по аліментам» становила 167 812 осіб.

Внесення особи, яка має заборгованість з виплати аліментів, в Єдиний реєстр боржників, зумовлює низку складнощів для неї. Так, відповідно до ч. 9 ст. 71 Закону України «Про виконавче провадження» «за наявності заборгованості зі сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, державний виконавець виносить вмотивовані постанови: 1) про встановлення тимчасового обмеження боржника у праві виїзду за межі України – до погашення заборгованості зі сплати аліментів у повному обсязі; 2) про встановлення тимчасового обмеження боржника у праві керування транспортними засобами – до погашення заборгованості зі сплати аліментів у повному обсязі; 3) про встановлення тимчасового обмеження боржника у праві користування вогнепальною мисливською, пневматичною та охолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, – до погашення заборгованості зі сплати аліментів у повному обсязі; 4) про встановлення

тимчасового обмеження боржника у праві полювання – до погашення заборгованості зі сплати аліментів у повному обсязі» [1].

Зокрема, на виконання п. 1 ч. 9 ст. 71 Закону України «Про виконавче провадження» і відповідно до Правил перетинання державного кордону громадянами України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 р. № 57 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2010 р. № 724) у разі наявності в Єдиному реєстрі боржників таких відомостей уповноважена службова особа підрозділу охорони державного кордону відмовляє їй у перетинанні державного кордону [4].

Виникнення спорів щодо сплати аліментів може свідчити про непорозуміння між батьками, нерозуміння ними свого обов'язку щодо утримання дитини. Запроваджені Законом України № 2475-VII санкції щодо батьків, які мають заборгованість зі сплати аліментів, зокрема тих, хто має автотранспортний засіб, виїжджає за кордон, за свідченнями нотаріусів, медіаторів, адвокатів, зумовила те, що батьки-боржники вчаться домовлятися з іншим з батьків, вимушено починають усвідомлювати значення відповідального батьківства. Водночас, практика виявила суперечливі положення законодавства, що врегульовує питання утримання дітей. Так, почастишали спори між тим з батьків, з ким проживає дитина, і іншим, який позбавлений батьківських прав, щодо утримання спільної дитини.

За ст. 180 СК України батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття. Згідно з ч. 1 ст. 199 СК України, якщо повнолітні дочка, син продовжують навчання і у зв'язку з цим потребують матеріальної допомоги, батьки зобов'язані утримувати їх до досягнення двадцяти трьох років за умови, що вони можуть надавати матеріальну допомогу.

Стаття 166 СК України, визначаючи правові наслідки позбавлення батьківських прав, водночас у ч. 2 і 3 встановлює, що «особа, позбавлена батьківських прав, не звільняється від обов'язку щодо утримання дитини. При задоволенні позову щодо позбавлення батьківських прав суд одночасно приймає рішення про стягнення аліментів на дитину. У разі якщо мати, батько або інші законні представники дитини відмовляються отримувати аліменти від особи, позбавленої батьківських прав, суд приймає рішення про перерахування аліментів на особистий рахунок дитини у відділенні Державного ощадного банку України та зобов'язує матір, батька або інших законних представників дитини відкрити зазначений особистий рахунок у місячний строк з дня набрання законної сили рішенням суду» [5].

Таким чином, СК України оперує поняттями «дитина» і «повнолітні дочка, син». Суди по-різному вирішують спори, виходячи з тлумачення цих понять. Ми вважаємо, що вірною є та позиція судів, в якій ч. 2 і 3 ст. 166 СК України застосовують з урахуванням правового статусу особи як «дитини», визначеного ст. 6 СК України, який особа втрачає з досягненням вісімнадцяти років. А тому обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина, які продовжують навчання, визначений ст. 199 СК України, до досягнення ними двадцяти трьох років, не виникає у батьків, позбавлених батьківських прав. Це цілком відповідає принципу, закладеному у ст. 51 Конституції України, відповідно до якого батьки зобов'язані утримувати дітей до їх повноліття, а повнолітні діти зобов'язані піклуватися про своїх непрацездатних батьків. Такий підхід узгоджується зі ст. 202 СК України, відповідно до якої, за загальним правилом, повнолітні дочка, син зобов'язані утримувати батьків, які є непрацездатними і потребують матеріальної допомоги. Однак, відповідно до ч. 2 цієї статті, якщо мати, батько були позбавлені батьківських прав і ці права не були поновлені, обов'язок утримувати матір, батька у дочки, сина, щодо яких вони були позбавлені батьківських прав, не виникає.

Висновки. Законодавчі новели щодо забезпечення права дитини на утримання, слід оцінити позитивно. Водночас, їх цілковита новизна для українського законодавства потребує від законодавця додаткового перегляду законодавства щодо утримання дітей, від судів – узагальнення судової практики, а від науковців – теоретичного осмислення.

Список літератури

1. Про виконавче провадження : Закон України № 1404-VIII від 02.06.2016 : станом на 19.01.2019 // Законодавство України : інформ.-пошук. система. – Електрон. дані. – Україна, 1994–2019. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 11.03.2019). – Назва з екрана.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів : Закон України № 2234-VIII від 07.12.2017 // Відом. Верх. Ради України. – 2018. – № 6–7. – Ст. 40. – Відомості доступні також через Інтернет: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2234-19> (дата звернення: 18.03.2019).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання : Закон України № 2475-VIII від 03.07.2018 // Відом. Верх. Ради України. – 2018. – № 6–7. – Ст. 40. – Відомості доступні також через Інтернет: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2475-19> (дата звернення: 18.03.2019).
4. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України : постанова Кабінету Міністрів України № 57 від 27.01.1995 : станом на 22.02.2019 // Законодавство України : інформ.-пошук. система. – Електрон. дані. – Україна, 1994–2019. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF> (дата звернення: 05.03.2019). – Назва з екрана.
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 : станом на 28.08.2018 // Законодавство України : інформ.-пошук. система. – Електрон. дані. – Україна, 1994–2019. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 05.03.2019). – Назва з екрана.
6. Андрущенко Т. С. Процедура нотаріального посвідчення аліментних договорів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. С. Андрущенко ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Київ, 2015. – 20 с.
7. Афанасьєва Л. В. Аліментні правовідносини в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Л. В. Афанасьєва ; НЮАУ ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2003. – 15 с.
8. Гаро А. О. Новели сімейного законодавства 2018: Новела №1 : Вивезення дитини за межі України з метою лікування, навчання, відпочинку дитини за кордоном без згоди другого з батьків / А. О. Гаро, Х. В. Христюк // Протокол : Юрид. Інтернет-ресурс. – Електрон. дані. – Україна, 2014–2018. – Режим доступу: <https://bit.ly/2ORTfQi> (дата звернення: 15.03.2019). – Назва з екрана.
9. Дерій О. О. Аліментні зобов'язання в цивільничному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / О. О. Дерій ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2014. – 20 с.
10. Ромовська З. В. Права та обов'язки батьків і дітей / З. В. Ромовська. – Львів : Вища школа, 1975. – 145 с.
11. Сапейко Л. В. Правове регулювання аліментних обов'язків батьків та дітей : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Л. В. Сапейко ; Нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2003. – 187 с.

Стаття надійшла 25.03.2019 р.

В. И. Труба, канд. юрид. наук, профессор, Заслуженный юрист Украины
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
Декан экономико-правового факультета
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРАВА ДЕТЕЙ НА СОДЕРЖАНИЕ: НОВЕЛЛЫ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Резюме

В статье исследованы особенности некоторых новелл семейного законодательства Украины в части усиления защиты права ребенка на надлежащее содержание. В частности, речь идет о более строгих правилах соблюдения родителями обязанностей по содержанию ребенка путем установления предписаний, ограничивающих право родителей на решение вопроса о выезде ребенка за границу. По мнению автора, указанные изменения будут способствовать более оптимальному выполнению родителями своих обязанностей по содержанию детей. Проанализирована судебная практика по оценке обстоятельств, учитываемых судом при определении размера алиментов, при решении вопроса об их изменении в случае необходимости участия родителей в дополнительных расходах на ребенка.

Ключевые слова: содержание ребенка; алименты; дополнительные расходы на ребенка; права и обязанности родителей; лишение родительских прав.

V. I. Truba, Candidate of Juridical Sciences, Professor, Honored Lawyer of Ukraine
Odessa I. I. Mechnikov National University
Dean of the Faculty of Economics and Law
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

ENSURING OF THE CHILDREN RIGHTS ON MAINTENANCE: LEGISLATIVE NOVELTIES

Summary

The article represents research on the peculiarity of some novelties of the family legislation of Ukraine in the part of protection strengthening of right of the child on proper custody. In particular, there is the question of more severe rules of observance the obligations by parents to maintain the child by the way of prescriptions establishment, which abridge rights of parents on resolving the issue about departure of the child abroad. On the author's mind, indicated changes will promote more optimal discharge by parents of their duty on child support maintenance. The court practice concerning circumstances estimation which are taking into consideration by the court in alimony amount establishment, in the determination the issue of its change in case of necessity of parents participation in additional expenses for the child, are analysed.

Key words: child support maintenance, alimony, additional expenses for the child, paternal rights and duties, deprivation of parental rights.